

Hittérítési tudósítások,

az evangéliomnak pogányok közötti terjesztéséről.

Melléklet

a magyar protestans egyházi és iskolai

„FIGYELMEZŐ“-höz.

2. szám.

Amerika. II.

(Egy szám ára : 2 kr.)

Időszámításunk szerint az 58. vagy 59. évben Pál apostol a római keresztyénekhez (10. r. 12. v.) ezt írta: „Nincsen különbség vagy zsidó, vagy görög között; mert mindenkinek ugyanazon egy Úr, aki gazdag mindenkinek, akik őtet segítségül hívják. Mert valaki segítségül hívja az Urnak nevét, az megtartatik.“ — Ezzel azt mondja: Az élő Isten a mennyekben minden népek ura, akár zsidóknak, akár görögöknek, akár minek hívják őket; ő elég gazdag is, valamenyt boldogítani; és meg is akarja nekik adni az üdvösséget, ha ezért komolyan könyörögnek. — És ki fog azon csodálkozni, ha Isten azt akarja, hogy üdvösséggért könyörögjenek, ha azt senkire sem akarja feltolni? — De aztán folytatja az apostol: „Mimódon hívják segítségül azt, akiben nem hiendenek? és mimódon hisznek abban, aki felől nem hallandanak? mimódon hallanának pedig prédikáló nélkül? mimódon prédikálnak pedig, ha nem küldetnek?“ Ezzel az apostol olvasói elé négy kérdést állít, melyeket helyeseknek kellett elismerniök. Világos, hogy olyan emberek nem hívhatják Istent segítségül, kik az élő Istenben és üdvösségben nem hisznek! És továbbá Istenben s üdvösségben nem lehet az, aki róla még semmit sem hallott! Ha pedig az emberek Istenről és az üdvösségről még nem hallottak, hanem ezután kell hallaniök, okvetlenül prédikálók szükségesek, kik azt prédikálják. Végre hogy ezek prédikáljanak, előbb ki kell küldetniök! — Ennélfogva Pál apostol azt bizonyítja olvasóinak, hogy nekik is kötelességök prédikálók kiküldéséről gondoskodni. Máskép mindazon népek, melyek az élő Istenről és az ő üdvösségéről még semmit sem tudnak, ez üdvösséget tőle nem is kérhetnek, következésképp el is vesztenék azon üdvösséget, melyet Isten nekik örömet megadna.

Amit Pál apostol 1800 év előtt ekkép írt, azt ma is mindenki kénytelen helyesnek találni. Épen úgy szükséges ezt ma is a keresztyének előtt elmondani. Mert a legtöbb keresztyén még semmit, vagy keveset tesz a keresztyén prédikálók kiküldéseért, habár, mint tudjuk, a föld kerekéségén az emberek két harmada még vak pogány, kik Istent az üdvösségre segítségül nem hívhatják, mivel róla semmit sem tudnak. Mi azonban jobban akarunk a szegény pogányokról gondoskodni. És valamint az első számban a grönlandi eszkimókról beszéltünk, úgy szólunk most az amerikai indiánokról. Isten adja erre az ő kegyelmét és áldását. Amen.

Az indiánok vagy vörösbőrűek Amerikában.

Egy kép áll előttem, ily aláírással: „Bethaniai missiói ház és templom Amerikában“, — gyönyörű kép, melyet nem régen adtak

ki a missió javára. Hátterben a csaknem át nem hatható őserdő látható, hatalmas, nagy fákkal, melyek közül a szél már nem egyet kicsavart vagy ferdévé fektetett. Ilyen volt ezelőtt ez az egész tér. De a fákat kiirtották, s a tért hátul, az erdő felől bekerítették. A templom a missiói házhoz van csatolva, s mindkettő kis dombocskán áll; amabba 8, emebbe 3 lépcső vezet. A templomnak 3 nagy ablaka van; az ajtó csúcsos oldalon vezet bele, melyen egy nyolcz szegletes, csinos tornyocska is áll, belül egy kis haranggal, felül pedig kereszttel. A házban jobb és bal felől két kis ablak van, középett pedig az ajtó; jobbról van a hittérítő hálószobája, balról lakószobája, mely egyszersmind sekrestye, mivel belőle ajtó vezet be a templomba. A templom mögött terül el a temető, melynek egy darabja látható. A templom és ház előtt pedig szép gyepek, széles utakkal, melyeknek szélei szép virágokkal és fákkal vannak ékesítve; a templom ajtaja előtt is a lépcsőzetnél jobbról és balról 2 szép fa áll. E téren két embert látunk a templom felé menni, egy férfit s feleségét, ki hátán egy gyermeket visz; alól pedig a hittérítő halad, karján leánykájával s hóna alatt a bibliával.

Ez a Bethania nevű missiói hely, hol 1848 óta egy lutheranus missionarius prédikál a pogányoknak. E helyet a Jeruzsálem melletti Bethania emlékezetére nevezték így el, hol Lázár az ő két testvérével Mártával és Máriaival lakott, s hová Jézus urunk oly örömetst tért be. Azok a pogányok pedig, akiknek itt az evangéliomot prédikálják, az indiánok vagy vörösbőrű emberek.

Ez harcias, vad nép, mely az erdőkben barangolva, többnyire vadászatból él. Bizonyosan mindnyájan megijednénk, ha belőlök egy csapattal az erdőben találkozoznánk. Már réz-színök is különös benyomást okoz. Azon kívül különféle színekkel festik be magokat, nevezetesen, midőn gyászolnak, feketére, kivált az arcukat. Hatalmas hajuk vállukon lóg le, s ezt sas- és höllótollakkal díszítik. Ruházatuk bivaly-, szarvas- és hegyi juhbőrökből áll; e bőroket csípőjükre akasztják, vagy köpönyeg gyanánt vállukra teszik, s üveggyönggyel, megölt ellenségeik hajával, az előkelők pedig hölgymenyét-bőrrel ékesítik. Szűk nadrágot viselnek szarvasbőr-ből, mely szintén megölt ellenségeik hajfűrteivel, tüskés disznó tüskéivel, róka farkkal stb. van megrakva. Lárukon is szarvasbőr-bakancs van, gyöngyökkel hímézve. — A nők is körülbelül úgy öltözködnek, csak hogy még több ékességet aggatnak magokra. Mellőkre 2—3 darab áttört bádogot tesznek; füleikben 10—12 apró ezüst vagy bádog függő van, mi fülüket szélesre és hosszúra terjeszti; nyakukon egész csomó gyöngysor lóg; sőt még orrukat sem hagyják békével, hanem átfurván, abba is nagy gyöngyöket, ezüst vagy arany darabokat akasztanak. — Egyébíránt szép természetűek, többnyire karcuk és közép magasságuk, hajlott orral, hosszú metszetű szemekkel és kellemes arcvonásokkal, csak hogy arcesontjaik, kivált a nőkéi, nagyon kiállanak. — A férfiak nyársakkal, nyilakkal és íjjal, s amellet csatabárdal és ugynevezett skalpirozó késsel vannak fölfegyverkezve, mely utóbbival a megölt ellenség fejbőrét azonnal lenyuzzák, hogy győzelmi jelül magokkal vigyék. Nagy szerepet játszik még nálók a békesip s a gyógyszer- vagy titokzacskó. E kettő soha sem hiányzik, s még többször lesz rólok szó.

Ezek az amerikai indiánok. Hosszu, hosszú idő óta laktak országukat, és — kivált Mexikóban — a műveltség bizonyos fokára jutottak, mielőtt Kolumbus 1492-ben Amerikába ért. Amellet jó indulatu nép, mely sok szép vonást őrzött meg. Keveset beszélnek; magoktartásában komolyak, megfontolók s méltóságteljesek és adott szavukban lehet bizni. Említendő még becsületességök. Ha az indiánus kunyhójától eltávozik, egy tuskót tesz aj-

taja elé, s ez elég lakat gyanánt; mert törzsebeli egy indiánus sem venné el valamijét; csak ha fehér európai vetődik oda, van azon veszélynek kitéve, hogy meglopják. A nemes szívűség nyomai is feltalálhatók nálok. De legdicséretesebb az ő vendégszeretők az idegenek iránt. A missionariusok azt állítják, hogy egészen idegen indiánoknál gyakran biztosabban és nyugodtabban háltak, mint európai testvéreinknél. Ennek tanubizonyságaul szolgál a következő történet is:

Egy Sullivan nevű telepítvényes csöndes juniusi estvén háza előtt állva a kaszákat készítgette szénakaszálásra. Ekkor egy eltévedt indiánus lépett elő, eledelt és éji szállást kérve. Azonban ismételt kérelme hiábavaló volt; még csak egy ital vizet sem kaphatott; busan tántorgott tehát tova, míg nem sokára kimerülten lerokkadt. Mari, a telepítvényes neje ezt látván, utána sietett, s fölűdítette étellel és itallal. Az indiánus hálás tekintettel ezt mondá: „Karkucsi megőrzi a fehér galambot a sas karmaitól; az ő kedvéért biztos lehet az az embertelen ember fészkeben; a vörös testvér nem fog boszut állani.” Ekkor egy csomó tollat vonván ki kebléből, s kiválasztván a leghosszabbat, e szavakkal nyujtá az asszonynak: „Ha a fehér galamb társa majd az indiánok földjein átrepked, ezt hordja a fején!” Ezzel az erdőben eltűnt. — Bekövetkezett az ősz, a vadászat ideje; és a telepítvényes aggódni kezdett, hátha vadászat közben amaz indiánnal találkozik, ki rajta bosszut állhat. Ekkor neje elbeszélte, mit tett ő azon kimerült indiánnal, s a tőle kapott tollat férje vadászsapkájára varrta. — S ime! a telepítvényes vadászat közben eltévedt, s midőn egy bölényt akart lelőni, csak megsebesítette, és azon veszélyben forgott, hogy a dühös állat össze fogja tiporni. Ekkor éles lövés fűtyült arra a bokrok közül; a bölény felfordult, részben a telepítvényesre rohanva, de egy indián gyorsan az állat nyakába meríté vadászkését. A telepítvényes megrémült, s zavarodva kérdezősködött az ut felől. Az indiánus pedig mondá: „Ha a fáradt vadász holnap reggelig vár, a sas meg fogja neki mutatni a fehér galambja fészke felé vezető utat.” E szavakkal a már beállt éjben az indiánok egyik tanyájára vezeté. Itt, kunyhójában kukoricapogácsával és vadhussal gazdagon megvendégelé, ágyul bőröket tétetett le; reggel pedig a sűrű erdőn keresztül haza felé vezeté, úgy hogy a telepítvényes még naplemente előtt maga előtt látván házát, az indián szívességét meg akarta köszönni. Ekkor Karkucsi — mert ő volt az, s a telepítvényes csak most ismerte meg — komolyan tekintvén reá, mondá: „Öt hónap előtt el voltam epedve, te pedig vörös ebnek nevezvén, elűztél ajtód elől. A mult éjjel boszut állhattam volna. De a fehér galamb ennem adott; az ő kedvéért megkiméltem társát. Karkucsi most haza bocsát; és ha ezután vörös férfit látsz magad előtt, tégy vele úgy, mint én veled tévők. Éljb boldogul.”

Mindamellett a vörös bőrűekről is áll az, mit Pál apostol valamennyi pogányról ír (Róm. 3, 15.): „Az ő lábaik gyorsak a vérontásra; az ő utjokban romlás és nyomorgatás vagyon; és a békeségnek utját nem tudják.” — Csak meg kell őket figyelni, midőn tanácskozási tűzők körül letelepedve, egymást vad csatadalaik és csatatancaik által valamely testvértörzsük elleni háborúra buzditják. Ekkor észrevehetni, hogy céljok, ellenségeket egészen kiirtani; és borzasztó olvasni, mikép marcangolják szét néha ellenségeiket, s mikép gyönyörködnek kinjaikban. — Emellett szülőikkel embertelen módon bánnak. Ha ezek ugyanis vándorlásaikon az erdőkben és terjedelmes pusztákon (praerieken) nem képesek őket követni, gyermekeik egy kis eledellel kiteszik őket a halálnak; ekkor előjönnek a farkasok, s a védtelen öregeket elviszik zsákmányul. —

Továbbá, valamint a grönlandiaknál s valamennyi pogányoknál, a nőket ők is megvetik és minden munkával terhelik. Ha tehát nálok fiu születik, az egész törzs örül, azt gondolván, hogy derék harcos válik belőle. Ha pedig lány születik, mindenki elégedetlen. S ekkor az anya nem egy izben elővé-
vén és megcsókolván a gyermeket, mondja: „Atyád nem szeret, de én igen!” És megfogván őt lábainál, a falhoz vágja, hogy veleje szétloccsan, ezt kiált-
ván: „Bár anyám is így tett volna velem, hogy ne lettem volna ilyen rab-
szolgánövél!” — Nem világos-e tehát, hogy „a békeségnek utját
nem tudják”? Nem sürgös kötelességök-e a keresztyéneknek, ezekhez
Jézus békeevangéliomát már megvinni?”

Tudjuk mindnyájan, hogy keresztyének már 1492-ben Spanyolország-
ból Amerikába jutottak, t. i. Kolumbusz Kristóffal. De fájdalom, ezek
a szegény pogányoknak nem vitték meg a Krisztus általi üdvösség prédí-
kációját; hanem — kivált miután Kolumbusz visszatért, a keresztyének a
pogányokat üldözték s mint a marhát öldökölték. Épen oly igazságtalanul
bántak velök a későbbi európai bevándorlók. Kiszorították ugyanis lakhe-
lyeikből, jogaikban megcsalták, pálinkaivásra és minden bűnökre csábították,
egymás elleni csatára ingerelték; ráadásul pedig az európai betegségek,
különösen a himlő, iszonyu pusztítást vittek köztök végbe. Ezért számuk
mindinkább fogy, úgy hogy most alig tesz egy milliót, s ez is szegény, levert,
saját szemei előtt megbecstelenített nép. Ez a keresztyének gyalázata.

Csak 1640 körül fogta keresztyéni szeretettel egy angol pártjukat;
neve John Elliot. S azóta különösen az angolok iparkodtak őket a Krisz-
tusban való üdvösségnek megnyerni. De a németországi lutheránus keresz-
tyének, valamint az északamerikai városok lakói is gondoskodnak most
számukra hittérítőkről, mint főnebb a bethaniai kép leírása mutatja. E tö-
rekvés eredményéről azonban máskor — ha Isten is akarja, a 8. számban —
fogunk szólni. Most pedig imádkozzunk!

Ur Isten, mennyei Atyánk! Te a szegény vörös bőrűeknek is ura vagy;
és te gazdag vagy, őket boldogítani, s örömet megadod nekik az üdvösség-
get! De ők még nagy részben nem tudnak téged ezért segítségül hívni, mi-
vel nekik még keveset prédikáltak! Kérünk tehát, indítsd a keresztyén szí-
veket, hogy több prédikálót küldjenek ki; az indiánok szívét pedig nyisd
meg, hogy hallgassák az üdvösségről szóló prédikációt, s higgyenek benned,
s tanuljanak meg, téged segítségül hívni, és velünk együtt üdvözüljenek. Az
ős erdőben levő Bethniát pedig tedd örömöd szállásává, a hová szívesen be-
térsz. Hallgass meg egyszülött Fiaidért, a Jézus Krisztusért! Ámen.

Az olvasókhoz! Dr. Haerting testvérünk, a szász hittérítési intézet aligaz-
gatója, s e missziói lapok szerkesztője, már csaknem egy év előtt felszólított, hogy e már
tizenkét nyelven megjelenő tudósítások magyar szövegéről való gondoskodást elvál-
laljam. Kérésének örömet engedtem; de fájdalom, nem volt alkalom a jó célú lapocskát
az olvasó közönség elé juttatni. Végre a „Prot. egyh. és iskolai figyelmező” buzgó
szerkesztő-kiadója, nt. Révész Imre ur szíves volt ez áldozatot is meghozni. Megjelen
e lapocskából időhöz nem kötve évenként a mostanihoz hasonló 6—9 szám. Egyes számok
ára 2 kr.; az egész évi folyamé postai küldéssel 20 kr., anélkül 15 kr. Minden felülfizetett
fillér a missio javára esik. Megrendelhetők alulírott nál és a debreceni könyvtáros uraknál.

Pozsony, 1870. március 1.

DEBRECENI MAGYAR KIRÁLYI
TISZA ISTVÁN EGYETEMKÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRA
1084 1033
Szeberényi Lajos,
ág. h. ev. lelkész.

Debreczen, 1870. Nyomatott a város könyvnyomdájában. Mr.